

Izvorni znanstveni rad
DOI: 10.17234/Croatica.66.6
UDK: 811.163.42'243
Primljen: 22. 2. 2022.
Prihvaćen: 5. 3. 2022.

KONSTRUKCIJSKI PRISTUP KAO TEMELJ ZA POUČAVANJE HRVATSKOGA KAO INOGA JEZIKA: PRILOZI RJEČNIKU KONSTRUKCIJA

Mateusz-Milan Stanojević
Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet
mmstanoje@ffzg.hr

U konstrukcijskim pristupima jeziku, npr. kognitivnoj gramatici, ključnu ulogu igraju konstrukcije. Konstrukcije su obrasci koji svojim oblikom ili značenjem nisu predvidljivi na temelju sastavnica, a mogu imati sasvim ili djelomice određen leksički i gramatički sastav (npr. *tko bi (ga/to) znao, (ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]*). Značenje konstrukcija u kognitivnoj se lingvistici shvaća široko i obuhvaća semantičke i pragmatičke elemente. Konstrukcijski se pristup prirodno veže uz učenje i poučavanje inih jezika jer za uspješnu komunikaciju na inom jeziku učenici moraju razumjeti strukturne, značenjske i komunikacijske karakteristike konstrukcija. U ovom radu raspravljam o rječniku konstrukcija (engl. *constructicon*) kao resursu za poučavanje inog jezika. Pokazujem da rječnik konstrukcija spaja elemente lingvističkog opisa, pedagoške gramatike i leksi-kografskog opisa za inojezične govornike. Temeljno je pitanje pri njegovoj izradi kako postići ravnotežu tih elemenata. U radu iznosim prijedlog pet načela koja to omogućuju: realističnost opisa bez suvišnih detalja, ustroj u skladu s potrebama korisnika, navođenje značenjskih i komunikacijskih informacija, korištenje informativnih konstrukcijskih shema i semantičkih uloga te upućivanje na obitelji konstrukcija. Ta se načela ilustriraju primjerima natuknica za sedam konstrukcija dobivenih na temelju korpusnog istraživanja, što je ujedno i prilog nekom budućem rječniku hrvatskoga za inojezične govornike.

Ključne riječi: rječnik konstrukcija, kognitivna gramatika, poučavanje hrvatskog kao inog jezika

1. UVOD

Područje ovladavanja inim jezicima i nastave inih jezika u bliskoj je vezi s lingvistikom (v. npr. Prebeg-Vilke 1977, Medved Krajnović 2010). Stoga ne čudi da se tradicionalni pristupi poučavanju inih jezika temelje na ustaljenoj čomskijanskoj podjeli na vokabular i gramatiku kao dva odvojena sustava. U takvom je pristupu vokabular nesustavan dio jezika, a gramatika je sustavan skup pravila koja omogućuju slobodno i sasvim kreativno kombiniranje vokabulara. Stoga višerječni izrazi – koji su „između” vokabulara i gramatike jer su dijelom zadani a dijelom slobodni – obično nisu dio tradicionalnih pristupa poučavanju. Primjerice Vivian Cook, jedan od autoriteta u poučavanju inih jezika, u petom izdanju knjige *Second Language Learning and Language Teaching* (Cook 2017) vrlo malo spominje kolokacije, a frazeme (engl. *idiom*) i druge vrste višerječnih konstrukcija uopće ne spominje.

Ipak, postoje lingvistički pristupi koji su odavno prepoznali važnost višerječnih konstrukcija za znanje jezika. Već Harris (1954), a kasnije i Firth (1957), smatraju da je značenje riječi distribucijsko, odnosno da riječi imaju značenski potencijal koji se realizira u upotrebi, tj. u kombinacijama s drugim riječima (Hanks 2013). To je u skladu s kognitivnolingvističkim teorijama poput kognitivne gramatike (Langacker 2008) koja značenje sagledava konstrukcijski i uporabno. U kognitivnoj gramatici i drugim kognitivnolingvističkim pravcima konstrukcije (npr. višerječne kombinacije poput frazema ili konstrukcijski obrasci poput *što* KOMPARATIV PRIDJEVA *to* KOMPARATIV PRIDJEVA) imaju posebnu važnost kao nositelji značenja.

U poučavanju inih jezika konstrukcije možda nisu oduvijek bile dijelom teorije, međutim nastavnici su ih oduvijek prepoznavali u praksi i poučavali. Naime u svakodnevnom životu govornicima su potrebne različite konvencionalne konstrukcije, od izraza poput *Dobro jutro* do frazema. To je vidljivo i u udžbenicima, pa se tako u udžbeniku za govornike hrvatskog kao inog jezika na razini B1–B2 (Čilaš Mikulić, Gulešić Machata i Udier 2011) semantičko-pragmatičke značajke konstrukcija navode i obrađuju u cjelinama *Govorni činovi* i *Razgovorni jezik*.

Dok se za značenje i uporabu riječi nastavnici hrvatskoga kao inog jezika mogu osloniti na rječnike, a za značenje i uporabu gramatičkih konstrukcija na gramatike, za opis konstrukcija nema odgovarajućih pedagoških materijala. Jedan takav resurs jest rječnik konstrukcija (engl. *constructicon*). Rječnik konstrukcija navodi značenja i uporabu konstrukcijskih obrazaca čije značenje ili oblik nije moguće predvidjeti iz gramatičkih pravila ili zbroja

značenja elemenata. Na primjer konstrukcijom *(ali) malo (više)* [IMENICE] [KOMU] *ne bi škodilo*[.] izražava se blaga kritika, što ne proizlazi iz značenja dijelova.

U ovom ću radu pokazati da je rječnik konstrukcija spoj koji ujedinjuje elemente lingvističkog opisa, pedagoške gramatike i leksikografskog opisa za inojezične govornike. Temeljno je pitanje pri izradi rječnika konstrukcija kako postići odgovarajuću ravnotežu između tih triju elemenata koji često teže različitim ciljevima. U radu iznosim prijedlog pet načela koja to omogućuju: (1) realističnost opisa koja omogućuje naučivost bez suvišnih detalja, (2) ustroj u skladu s potrebama korisnika, (3) navođenje značenjskih i komunikacijskih informacija, (4) korištenje informativnih konstrukcijskih shema i semantičkih uloga te (5) upućivanje na obitelji konstrukcija. Primjenu tih načela ilustrirat ću na temelju istraživanja sljedećih konstrukcija: *(ali) malo (više)* [IMENICE] [KOMU] *ne bi škodilo*[.], *A gdje je tu* [IMENICA][?], *(A/Ma) (K)ako se ne bih/neću* [KOPLJA GLAGOLA] *(kad)([?])*, *Kako (to) misliš* ([KOPLJA])[?], *(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš*[?], *ali/no to je (već) neka/ jedna/sasvim druga priča* i *tko bi (ga/to) znao*.

Rad započinje raspravom o konstrukcijama u kognitivnolingvističkim i srodnim teorijama i njihovom spoznajnom realnošću, a zatim se prelazi na pitanje lingvističkog opisa i pedagoške gramatike. Slijedi opis značajki rječnika i rječnika konstrukcija namijenjenih govornicima inih jezika. Na temelju navedenoga daje se opis načela koja bi trebao zadovoljiti neki budući rječnik konstrukcija hrvatskoga te njihova ilustracija na temelju korpusnog istraživanja. Rad završava zaključkom.

2. KONSTRUKCIJE U KOGNITIVNOJ GRAMATICI I NJIHOVA VAŽNOST U POUČAVANJU INIH JEZIKA

Kognitivna gramatika temelji se na shvaćanju jezika kao načina prikazivanja stvarnosti (Langacker 2008). Različite jezične jedinice – riječi, gramatičke konstrukcije – služe konstruiranju našeg viđenja stvarnosti. Klasičan su primjer konstrukcije *stol ispod lampe* odnosno *lampa iznad stola* (Tabakowska 2005: 39). Premda je objektivna stvarnost ista, mi smo je opisali na različite načine: u prvom slučaju smještaj stola opisujemo pomoću smještaja lampe (koji nam je poznat), a u drugom je obrnuto. Značenje se shvaća vrlo široko: ono ne obuhvaća samo ono što se tradicionalno shvaća pod semantikom, nego enciklopedijski, a elementi se crpe iz cjelokupne spoznaje, tijela,

društvenih interakcija, kulture i sl. (Stanojević 2013: 19–35). U kognitivnoj se gramatici riječi i gramatičke konstrukcije shvaćaju kao simboličke jedinice, odnosno kao jedinice koje imaju značenje. Leksik i gramatika tvore kontinuum, a razlika među njima leži u specifičnosti odnosno shematičnosti značenja. Značenje riječi je specifičnije (npr. stol je komad pokućstva), dok je gramatika shematičnija (Langacker 2008: 22).¹

Jezik se u kognitivnoj gramatici i drugim sličnim teorijskim pristupima sagledava konstrukcijski. Većina je jezičnih elemenata složena, tj. sastoji se od manjih elemenata. Svaki simbolički sklop – onaj koji ima semantički i fonološki pol – u kognitivnoj se gramatici smatra konstrukcijom (isto: 161). Konstrukcije se sklapaju na temelju konstrukcijskih shema, koje mogu biti na različitim razinama specifičnosti (isto: 167–174). Primjerice, konstrukcija IMENICA + PRIDJEV (*lijepa djevojka* ili *okrugli stol*) vrlo je shematična jer govori da se bilo koji pridjev može kombinirati s bilo kojom imenicom. Nasuprot tome (*Pa/Ma*) *što/šta (odmah) ne kažeš[?]* specifična je konstrukcijska shema jer točno određuje koje riječi i kojim redom čine konstrukciju. Konstrukcijske sheme mogu sadržavati leksičke i gramatičke elemente. Značenje konstrukcije nije tek zbroj značenja njezinih dijelova, nego uključuje i druge elemente poput općeg znanja, konteksta, metafore i metonimije (isto: 170). Elementi konstrukcije i konstrukcijske sheme određuju put prema konstrukcijskom značenju (isto: 167) odnosno motiviraju ga (Geld i Stanojević 2018: 38–39). Primjerice premda su *kišobran* i *lukobran* utemeljeni na istoj konstrukcijskoj shemi, njihovo je konstrukcijsko značenje različito: *kišobran* brani od kiše, a *lukobran* brani luku (a ne od luke).²

Konstrukcijski model jezika ima spoznajnu realnost za usvajanje prvog jezika (Tomasello 2003), kao i inog jezika (Ellis 2003, Valenzuela Manzanares i Rojo López 2008). U primijenjenoj kognitivnoj lingvistici stoga se razvijaju opisi jezičnih konstrukcija koji su utemeljeni na značenju. U njima se pokušava postići da učenik što dublje – što više oslanjajući se na značenje

¹ Na primjer jedno od značenja dativa jest da je dativni element potencijalno svjestan ili pod utjecajem prijenosa nekog fizičkog ili apstraktnog entiteta prema njemu (Stanojević i Tuđman Vuković 2012: 93–94).

² Tako shvaćene konstrukcije obuhvaćaju jedinice koje tradicionalno spadaju pod gramatiku, kao i jedinice koje tradicionalno spadaju pod frazeologiju ili leksik. Ta je tradicija različita od one u kojima se primjerice frazemi shvaćaju usko (za pregled v. Parizoska i Stanojević 2018). Dakle iz kognitivnolingvističke pozicije sasvim je svedjedno u koju tradicionalnu skupinu obrađene konstrukcije spadaju (frazemi, kolokacije, nešto treće), ključno je što im je zajedničko. To je vezano i uz pedagošku gramatiku (v. 3).

– obradi neki jezični element kako bi ga bolje upamtio (Craik i Lockhart 1972). Primijenjenolingvistički kognitivni pristupi istražuju različite vrste konstrukcija – od frazema (Geld, Tadić i Stanojević 2014) i fraznih glagola (Geld i Stanojević 2018), pa do gramatičkih konstrukcija (Korajac 2020). Neka istraživanja pokazuju da navedeni pristupi imaju i posljedice za ovladanost različitim strukturama i njihovu retenciju (Boers 2011, Glavaš 2016).

3. LINGVISTIČKI OPIS I PEDAGOŠKA GRAMATIKA

Kako bi se opisana načela mogla primijeniti u poučavanju inog jezika potrebni su odgovarajući kognitivnolingvistički opisi jezika kao temelj poučavanja. Ipak, uporaba kognitivnolingvističkih opisa u nastavi inog jezika nosi tri problema. Prvo, lingvistički su opisi obično izrazito iscrpni te se bave i najmanje zastupljenim značenjima i uporabama kako bi ih sve objasnili. Na primjer u jednom lingvističkom radu opisujem značenje dativa koje se u obrađenom korpusu javlja u tek 1,9% slučajeva (Stanojević i Tuđman Vuković 2012: 101), što bi bilo sasvim nepotrebno za učenike inog jezika (barem na razini B1–B2). Drugo, lingvističke kategorije ne moraju nužno imati i spoznajnu realnost za učenika inog jezika (za primjere v. npr. Divjak, Szymor i Socha-Michalik 2015). Treće, korištenje lingvističkog opisa od učenika ili nastavnika inog jezika zahtijevalo bi da poznaje nazivlje i teorijski aparat kognitivne lingvistike i da se strpljivo probija kroz tekst koji je često težak i lingvistima. Primjerice u svom lingvističkom opisu konstrukcije *i to mi je neki* + [IMENICA] koristim se izrazima kao što su *konceptualno područje*, *umni kontakt*, *pogođenost*, *neotuđiva posvojnost* i *subjektiviziranost* (Stanojević 2020: 201) od kojih svaki ima svoje specijalističko značenje za koje čitatelj mora biti upoznat s odgovarajućom literaturom.

Stoga je za primjenu lingvističkog opisa u nastavi potrebna pedagoška gramatika, odnosno gramatika usmjerena na učenika ili nastavnika, kojoj je cilj „promicati i usmjeravati” učenje (Dirven 1990: 1). Pedagoška gramatika može biti utemeljena na lingvističkom opisu, ali mora u obzir uzeti različita pedagoška načela (v. i Taylor 2008: 37), a ne samo opise jezičnih struktura. Najvažnije značajke takve pedagoške gramatike jesu:

- da se u metajezičnim opisima rabi vokabular koji je primjeren učenicima i/ili nastavnicima inih jezika,
- da uzima u obzir specifične poteškoće učenika inog jezika i njihov prvi jezik,

- da gramatička pravila budu oblikovana tako da učeniku inog jezika olakšavaju duboko procesiranje i naučivost (Dirven 1989: 58–59),
- da gramatička pravila ujedno budu dovoljno shematična (ali ne i preshematična) kako bi olakšali daljnje učenje (Glavaš 2016).

Resursi koji nude kognitivnolingvistički opis „preveden” u opise prikladne za učenike i nastavnike inih jezika već postoje. Uz radove usmjerene na engleski kao ini jezik (za pregled v. Glavaš 2016), bogata je i tradicija koja se bavi poučavanjem slavenskih jezika, primjerice ruskog (Janda i Clancy 2002) ili češkog (Janda i Clancy 2006). Međutim, tek odnedavno u okvirima te tradicije počinje bavljenje rječnicima konstrukcija.

4. RJEČNICI I RJEČNICI KONSTRUKCIJA U POUČAVANJU INIH JEZIKA

Engleski naziv *constructicon*, koji ovdje prevodimo kao *rječnik konstrukcija*, prvi put spominje Jurafsky (1993) koji tako naziva repertoar konstrukcija i konstrukcijskih shema, a svoja razmišljanja temelji na Fillmoreovoj konstrukcijskoj gramatici (Fillmore 1988). U ovom radu *constructicon* shvaćamo praktično, u skladu s Lyngfelt (2018: 13) – kao rječnik konstrukcija u leksikografskom smislu. Riječ je o resursu koji bi trebao nuditi opise značenja konstrukcija, a da je ujedno usmjeren na učenika ili nastavnika inog jezika.

Pretećama rječnika konstrukcija možemo smatrati Sinclairov pristup izradi rječnika *Collins Cobuild* namijenjenog učenicima engleskoga kao inog jezika. Sinclair (1991: 109–115) smatra da se neke kombinacije riječi mogu rabiti kao gotove, što naziva načelom idiomatičnosti (engl. *idiom principle*). U toj se tradiciji – baš kao i u kognitivnoj lingvistici – smatra da konstrukcije i valencijski obrasci mogu imati različita nekompozicionalna značenja (Hanks 2013: 16). Najzad, Sinclair i njegovi sljedbenici prepoznaju da upotreba riječi i konstrukcije može biti različita u različitim žanrovima i diskursnim tipovima tekstova (što je provedeno u praksi u Biber i sur. 1999) te da različiti konstrukcijski obrasci mogu imati različita evaluativna značenja (Hunston 2011, Stanojević 2020). Sve to znači da bi rječnici trebali navoditi značenja riječi u tipičnim okruženjima, davati konstrukcijske obrasce, diskursne tipove i evaluativna značenja. Ti se uzusi primjenjuju u svim suvremenim rječnicima za govornike engleskog kao inog jezika.

Osim pitanja *što* valja navesti u rječniku, ključno je znati i *kako*, a to ovisi o tome tko je korisnik rječnika (za pregled leksikografskih praksi v. Filipović Petrović 2018: 25–40). Jednojezični rječnici engleskoga za inojezične govornike posebno su dobri u tom smislu, a oslanjaju se na nekoliko načela. Prvo, upotrebljavaju ograničen osnovni vokabular (Atkins i Rundell 2008: 449). Primjerice za sve definicije u *Macmillan English Dictionary* rabi se osnovni vokabular od 2 500 riječi.³ Drugo, u nekim rječnicima informativnost i pristupačnost postiže se korištenjem rečeničnih definicija koje opisuju tipičnu uporabu i značenje (isto: 441–443). Primjerice rečenična definicija fraze *What about...?* 'Što kažeš da/na...!' u rječniku *Collins Cobuild* glasi: „You use *what about* at the beginning of a question when you make a suggestion, offer, or request.” ('Izraz *what about* koristi se na početku pitanja kad nešto predlažete, nudite ili tražite').⁴ Treće, daju se ilustrativni primjeri uporabe iz velikih korpusa. Četvrto, nude se dodatni resursi poput rječnika sinonima ili kolokacija, što omogućuje rječniku da „raste” zajedno s govornicima. Najzad, pazi se da odrednice i metajezične kategorije budu informativne govorniku, a ne da otežavaju korištenje (isto: 387–390).

Pri izradi rječnika konstrukcija također treba postići ravnotežu između točnosti i iscrpnosti, ovisno o razini znanja inojezičnih govornika kojima je namijenjen (Lyngfelt 2018: 13). Rječnici konstrukcija trebali bi zadovoljavati i načela pedagoške gramatike jer se ne bave samo riječima, nego konstrukcijskim shemama. Stoga bi trebali davati podatke koji će promicati duboko procesiranje, naučivost i stvaranje kognitivnih shema.

Ipak, za razliku od rječnika ili gramatika, rječnici konstrukcija susreću se i s lingvističkim problemima: za izradu rječnika konstrukcija valja (lingvistički) odrediti što će se smatrati konstrukcijom. U postojećim rječnicima konstrukcija konstrukcijom se smatra obrazac koji svojim oblikom nije predvidljiv na temelju „običnih pravila”, odnosno svojim značenjem nadilazi zbroj značenja dijelova (Lee-Goldman i Petruck 2018: 28–29). Također se prepoznaje da konstrukcije imaju jezgreni odnosno sidreni element (isto: 25–26; Endresen i Janda 2020) koji se u frazeologiji naziva jezgrom frazema (Parizoska 2019). Budući da konstrukcije mogu sadržavati i leksički nespecificirane elemente (primjerice u konstrukciju *(ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]* element *[IMENICA]* može se odnositi na bilo

³ <https://www.macmillandictionary.com/learn/clear-definitions/>, pristupljeno 21. veljače 2022.

⁴ <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/what-about>, pristupljeno 21. veljače 2022.

koju imenicu), ponekad ih je teško pronaći na temelju korpusom vođenog pristupa. Stoga većina istraživača kreće kombiniranim pristupom: s jedne strane krećući od sekundarnih resursa, a s druge od korpusa (Lyngfelt i sur. 2018; Endresen i Janda 2020).

5. TEMELJNA NAČELA PRI IZRADI RJEČNIKA KONSTRUKCIJA ZA INOJEZIČNE GOVORNIKE

Budući da su rječnici konstrukcija na razmeđu između (kognitivno)lingvističkog opisa, pedagoške gramatike i rječnika inih jezika, u njima je potrebno pronaći ravnotežu između navedenih faktora koji često vuku u suprotnim smjerovima. S obzirom na sve do sada rečeno smatram da su temeljna načela kojih se valja držati pri izradi rječnika konstrukcija sljedeća:

1. Opisi moraju uspostaviti ravnotežu između naučivosti i shematičnosti: ne smiju učenika i nastavnika opteretiti suvišnim detaljima, ali ne smiju biti zapreka kasnijem proširivanju znanja.
2. Opisi moraju biti napisani i organizirani tako da budu primjereni znanju i potrebama korisnika, i to upotrebom primjerenog vokabulara, ilustrativnih primjera i sl.
3. Opisi značenja moraju biti informativni u opisu semantičkih i pragmatičkih aspekata značenja (npr. valja navesti da izraz ima evaluativno značenje ili ako se upotrebljava samo u određenim diskursnim tipovima).
4. Opisi značenja moraju biti informativni na razini konstrukcijskih shema i semantičkih uloga.
5. Opisi moraju „rasti” zajedno s korisnicima, na primjer upućivati na obitelji konstrukcija koje su slične po značenju i/ili jezgrenom elementu.

6. LINGVISTIČKI OPIS KONSTRUKCIJA I PRIMJENA U RJEČNIKU KONSTRUKCIJA ZA GOVORNIKE HRVATSKOG KAO INOG JEZIKA: ILUSTRACIJA TEMELJNIH NAČELA

U nastavku ću prikazati kako na osnovi opisanih temeljnih načela od lingvističkog opisa konstrukcija doći do opisa koji će postići potrebnu ravnotežu u nekom budućem rječniku konstrukcija namijenjenom govornicima inojezičnog hrvatskog i nastavnicima hrvatskog kao inog jezika. Konstrukcije kojima se bavim izabrane su iz udžbenika *Razgovarajte s nama! B1–B2* (Čilaš Mikulić, Gulešić Machata i Udier 2011). Riječ je o: *(ali) malo (više)* [IMENICE] [KOMU] *ne bi škodilo[.], A gdje je tu [IMENICA][?], (A/Ma) (K)ako se ne bih/neću [KOPLJA GLAGOLA] (kad)[?], Kako (to) misliš ([KOPLJA])[?], (Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?], ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča i tko bi (ga/to) znao.*

Podatke za opis dajem na temelju kvalitativnog istraživanja u korpusu hrWaC (Ljubešić i Klubička 2014), kao i provjere u govornom korpusu hrvatskoga (Kuvač Kraljević i Hržica 2016). Oba korpusa sadrže i razmjerno neformalan, svakodnevni jezik. Govorni je korpus malen, pa podatke o (ne) postojanju neke konstrukcije u njemu valja uzeti s rezervom.

Za opis svake konstrukcije dobio sam od najmanje 175 primjera za konstrukciju *(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?]* do 3053 primjera za konstrukciju *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča*. Te brojke nisu usporedive jer su konstrukcije tražene na različite načine, ali pokazuju da su sve tražene konstrukcije konvencionalne (koriste se u velikom broju primjera, dolaze iz različitih izvora), a primjera je dovoljno za donošenje sveobuhvatnih zaključaka o značenju. Kao i u svakoj analizi značenja podaci su analizirani kvalitativno, ali frekvencija pojedinih značenja koristi se kao temelj poretka značenja u opisu rječnika konstrukcija. Analize navodim prema točkama iz prethodnog poglavlja, uz primjere konstrukcija. Premda primjeri često istodobno ilustriraju više značajki, u svakom ću se dijelu radi jasnoće baviti samo jednom od njih. U opisima se služim riječima *govornik* i *sugovornik* bez obzira na to je li riječ o pisanom ili govornom jeziku.

6.1. Realističnost opisa bez suviše detalja: ravnoteža između shematičnosti i naučivosti

Opisi značenja moraju biti realistični, ali ujedno ne i prebogati kako ne bi spriječili naučivost. Unatoč tome što detalja ne smije biti previše, opisi u rječniku konstrukcija ne smiju biti zapreka kasnijem proširivanju znanja, tj. moraju pogoditi odgovarajuću razinu idealizacije između shematičnosti i naučivosti. Pogledajmo to na primjeru dviju konstrukcija: *(ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]* i *A gdje je tu [IMENICA][?]*.

6.1.1. Konstrukcija *(ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]*

Lingvistička analiza konstrukcije *(ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]* daje nam brojne detalje koji se u konačnici neće naći u rječniku konstrukcija. Jedan od temelja lingvističke analize koji će se tek posredno vidjeti u rječniku konstrukcija jest koji je temeljni oblik konstrukcije. Najfrekventniji oblici glagola *škoditi* su *škodi* (2 250 primjera), *škodilo* (1 455 pojavnica) i *škoditi* (1 271 primjera). Sva se tri oblika javljaju u kombinaciji s *malo* ili *više*, kao u izrazima *više znanja nikad ne škodi*, *malo eksperimentiranja ne bi škodilo* odnosno *malo laži nikome neće škoditi*. Daleko je najfrekventniji među njima oblik s kondicionalom (490 primjera napram 310 primjera s trećim licem jednine i 111 primjera s infinitivom).⁵ Primjeri s kondicionalom također imaju nešto drukčije značenje od primjera s prezentom ili infinitivom. Pogledajmo tri primjera:

- (1) Pismo kao i svako drugo, *i malo više znanja ne škodi*.
- (2) Znađem da se [naziv glazbene grupe] ne mogu previše odmaknuti od svojeg zvuka, *ali malo eksperimentiranja ne bi škodilo*.
- (3) Potrudite se ne izgledati kao tipičan turist. ... *Malo laži nikome neće škoditi*. Ako nekoga pitate za smjer nemojte mu dati do znanja da ste sami.⁶

Premda sva tri primjera opisuju slična značenja, samo je primjer (2) kritika, dok primjeri (1) i (3) govore o potencijalno dobrim posljedicama posjedovanja malo više znanja odnosno govorenja malo laži. Dakle osim

⁵ Ovo su podaci na temelju pretrage u kojima smo u sva tri slučaja u rasponu od 5 riječi lijevo i desno tražili izraze *malo* i/ili *više*. Time su podaci usporedivi premda nisu najtočniji jer se među primjerima nalaze i oni koji ne pripadaju danoj konstrukciji (i takvih je primjera – na prvi je pogled jasno – mnogo više s oblicima *škoditi* i *škodi*).

⁶ Primjere iz oba korpusa navodim u izvornom obliku.

u frekvenciji javljaju se razlike i u značenju, što čini izraz (*ali malo* (*više*) [IMENICE] [KOMU] *ne bi škodilo*[.]) konstrukcijom koja je različita od drugih s glagolom *škoditi*.

Za potpuni opis lingvist bi se morao pozabaviti svim navedenim konstrukcijama ili ih barem spomenuti. Za pedagošku gramatiku sve navedeno očitovat će se samo u izboru konstrukcije i obliku natuknice, a druge konstrukcije (s prezentom i infinitivom) mogle bi eventualno biti zasebne natuknice na koje bi se možda povezali u obitelji konstrukcija (v. 6.6.).

Lingvistička analiza pokazuje da se konstrukcija (*ali malo* (*više*) [IMENICE] [KOMU] *ne bi škodilo*[.] u većini slučajeva koristi bez uvodnog elementa, dok se u 30% slučajeva koristi s uvodnim elementom koji označava dopusno značenje, poput primjera (2) s *ali* (koji je daleko najčešći), kao i s drugim izrazima (npr. *iako*, *međutim*). Također u većini se slučajeva koristi izraz *malo* ili *malo više* premda su moguće i druge inačice (npr. *malo manje*, *nešto više* i sl.). U konstrukciji se može navesti osoba kojoj navedena karakteristika ne bi škodila (*ali malo objektivnosti vam ne bi škodilo*). Najzad, premda smo označili da u većini slučajeva nakon zadnje riječi konstrukcija završava (slijedi nova misao), to je – opet – tek generalizacija. Ipak, sva navedena uopćavanja valja napraviti kako informacije za nastavnika ili učenika ne bi bile isuviše detaljne. Upravo zato predlažemo oblik (*ali malo* (*više*) [IMENICA] [KOMU] *ne bi škodilo*[.]).

Pogledajmo još dva primjera kako bismo donijeli zaključke o značenju konstrukcije:

- (4) ...ali ja se kao vaš glasač osjećam glupo i izigrano. Sumnjam da ću izaći na sljedeće izbore. *Malo više brige o glasačima ne bi škodilo*. Glasali smo za vas kao alternativu Bandiću, a da smo htjeli glasati za njega onda bi to i učinili.
- (5) Iako mogu primijetiti da nekima [sudionicima u raspravi] *malo više kulture ne bi škodilo*.

Konstrukcijom se ističe da u nekoj situaciji nedostaje neke karakteristike izražene imenicom, što se koristi kao neizravna kritika vezana uz neko stanje stvari, a na pragmatičkoj je razini riječ o pokušaju uvjeravanja sugovornika (odnosno čitatelja) u vlastitu argumentaciju. Konstrukcija se koristi u pisanom jeziku ili u navodu govornog jezika, ali nije sigurno koliko se koristi u govornom jeziku (u govornom korpusu nije bilo primjera). To može označavati da je riječ o konvenciji kojom se navodi (tobožnji) govorni jezik. To je u skladu sa shvaćanjem da je riječ o uvjeravanju čitatelja, odnosno o načinu navođenja argumenata za vlastito mišljenje. Korištenje dopusnog uvodnog elementa, kondicionala i izraza *malo* (*više*) tehnike su ublažavanja govornog čina. Tome služi i korištenje imenice, a ne – pri-

mjerice – glagola (kaže se *malo eksperimentiranja ne bi škodilo*, a ne *nisi dovoljno eksperimentirao*).

Iz svega navedenoga smatram da je za rječnik konstrukcija potrebno izbaciti mnoge strukturne i detalje značenja te predlažem sljedeći opis:

(ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]

Konstrukcijom *(ali) malo (više) [IMENICE] [KOMU] ne bi škodilo[.]* govornik izražava blagu kritiku ističući da bi čije ponašanje ili aktivnost bili primjereniji situaciji kad bi sadržavali više [IMENICE]. Izraz se koristi u razmjerno neformalnom narativnom pisanom stilu, npr. u kritikama filmova ili automobila, kao način uvjeravanja čitatelja u vlastitu argumentaciju.

Znadem da se [naziv glazbene grupe] ne mogu previše odmaknuti od svojeg zvuka, ali malo eksperimentiranja ne bi škodilo.

Iako mogu primijetiti da nekima [sudionicima u raspravi] malo više kulture ne bi škodilo.

6.1.2. Konstrukcija *A gdje je tu [IMENICA][?]*

Pogledajmo podatke za višeznačnu konstrukciju *A gdje je tu [IMENICA][?]*. Ona se koristi kao (retoričko) pitanje, uglavnom u pisanom jeziku, gdje se pita za doslovni ili metaforički smještaj nekog elementa u prethodnom opisu situacije. Različita značenja ovise o različitim očekivanjima koja govornik pretpostavlja da su zajednička njemu i sugovorniku. Pogledajmo primjere:

- (6) [...] linija neobično podsjeća na Bajagin 'Plavi safir', ali naravno da je sve ostalo na internetskim provokacijama. *A gdje je tu 'Mižerja' [pjesma]?* Dojma smo da ove godine Hrvatska nije bez šansi za finale.
- (7) Istovremeno službe koje bi nas od toga trebale štiti nas ne štite. Sad bi radnici trebali na ulicu. *A gdje je tu, recimo, sindikat?* Je li sindikat ikad poduzeo išta osim plakanja, a ponekad i prijetnji, državi da da više novaca?
- (8) [...] prvoliigaši rukometaši su dobro osjetili što je recesija [...] *Netko se sad može zapitati: A gdje je tu uprava kluba, što oni rade?* Odgovor na to pitanje je lako pronaći [...] Čelništvo [rukometnog kluba] se moralo prilagoditi trenutačnoj financijskoj neimaštini.
- (9) [...] imaju malo bogatstvo. No [osobi] su dionice u milijunskim iznosima dodijeljene samo zato [jer je] predsjednik [Upravnog odbora]. *A gdje je tu još „plaćica“?* Nek' s[v] je skupa ide vrit.

U (6) konstrukcijom *A gdje je tu [IMENICA][?]* organizira se diskurs tako da se sugovorniku daje signal o tome da slijedi opis figurativnog smje-

štaja pjesme *Mižerja* u natjecanju za pjesmu Eurovizije. U (7) riječ je o retoričkom pitanju, odnosno kritici. Sindikat – koji bi trebao nuditi rješenje problema radnika opisanog na početku rečenice – ne radi ono što bi trebalo. Pretpostavka je dakle da sindikat ne zauzima ono figurativno mjesto koje bi trebao. Primjer (8) kombinira dva prethodna značenja. Pitanje o figurativnom smještaju uprave kluba shvaća se kao moguća kritika potencijalnog sugovornika („Netko se sad može zapitati”), ali se u nastavku odgovara na navedenu kritiku – kaže se da uprave rade što mogu u situaciji koja nije zavidna. U primjeru (9) riječ je o retoričkom pitanju s elementom *još* kojim se označava da je „*plaćica*” sastavni dio naknada koju osoba dobiva, odnosno da je „*plaćica*” smještena upravo tamo gdje bismo je i očekivali. Zbog izraza *još* i umanjnice „*plaćica*”, njezino se prisustvo konstruiralo kao još problematičnije. Najzad, javljaju se i primjeri poput (10):

- (10) A: [Nabrojani političari] [n]emaju nikakav respekt prema funkciji ni svijest o tome što ona zapravo predstavlja pristojnom čovjeku [...]
 B: *A gdje je tu, po tvome, [političar]? Ili je taj izbljuvak van konkurencije?*

U (10) govornik kritizira činjenicu da u prije navedenom opisu nije naveden političar koji bi tamo trebao biti naveden. Ipak, ovo je ujedno i pitanje sugovorniku jer je on na njega slobodan odgovoriti (riječ je o pisanoj dijaloškoj situaciji komentara na internetu).

Riječ je o višeznačnoj konstrukciji koja se može, ali ne mora koristiti za kritiku. U rječniku konstrukcija bi trebalo prikazati sva navedena značenja. Učeniku bi također valjalo dati neku idealizaciju koja bi mu olakšala učenje i pamćenje, primjerice generalizirajući iz svih značenja, ali tako da generalizacija ne zapriječi daljnje učenje. Oblikom i značenjem izdvaja se konstrukcija *A gdje je tu još [IMENICA][?]* pa bi ona mogla biti obrađena zasebno, kao podvrsta navedene konstrukcije, za koju bi prvotna generalizacija vrijedila djelomično. Najzad, značenja bi valjalo poredati tako da se logično nastavlja u prvotni opis. Evo mog pokušaja zadovoljavanja ovih uvjeta:

A gdje je tu (još) [IMENICA][?]

- (I) Konstrukcijom *A gdje je tu [IMENICA][?]* govornik u pisanom diskursu upozorava na važnost elementa izraženog imenicom za koji se očekuje da bi trebao biti važan dio ranije opisane situacije, ali tamo nije spomenut.
- (1) Govornik nakon upozorenja može: (a) informirati sugovornika o smještaju elementa; (b) informirati sugovornika da element igra ulogu koja je u skladu s očekivanjima.

- (2) Ako nakon upozorenja ne slijedi informacija opisana u (1), govornik kritizira činjenicu da element izražen imenicom ne djeluje u skladu s očekivanjima.
- (II) Konstrukcijom *A gdje je tu još [IMENICA][?]* govornik u pisanom diskursu upozorava da je za očekivano odgovarajuće funkcioniranje neke situacije – uz sve ranije navedene elemente – potrebno uključiti još i element izražen imenicom. Time govornik iskazuje kritiku da je u funkcioniranje te situacije uloženo previše resursa (npr. novca, vremena).

Primjer je podijeljen na dva značenja, a prvo je značenje dodatno podijeljeno. Prva rečenica značenja (I) shematična je idealizacija značenja konstrukcije. Ona ne navodi da se izrazom ponajviše izriče kritika i da to značenje prevladava, ali značenje kritike nije suprotno toj shematizaciji, nego je u skladu s izrazom „upozorava” koji ujedno može označavati i isticanje. Značenje (II) sadrži opće elemente značenja (I) kao i elemente podznačenja (2) čime se ističe sličnost konstrukcija.

6.2. Opis primjeren korisnicima:

(A/ma) (K)ako se ne bih/neću [KOPIJA GLAGOLA] (kad)([?])

Kako bi se postigla primjerenost opisa, predlažem korištenje rečenične definicije jer ona dobro odgovara konstrukcijskim značenjima. Također u natuknicama pokušavam koristiti čim jednostavniji vokabular premda je jasno da je riječ o visokoj razini poznavanja jezika (što uostalom vrijedi za sve ovdje navedene konstrukcije). Dakako, bez određivanja „osnovnog vokabulara” to je teško učiniti i zato se tim dijelom moraju pozabaviti stručnjaci za hrvatski kao ini jezik. Također u natuknicama dajem tipične primjere uporabe.

Pogledajmo primjenu na konstrukciji *(A/ma) (K)ako se ne bih/neću [KOPIJA GLAGOLA] (kad)([?])*. Konstrukcija se upotrebljava u dva slučaja. Prvo, govornik potvrdno odgovara na sugovornikovo pitanje na koje sugovornik očekuje pozitivan odgovor (npr. na pitanje sjeća li se nečega ili se veseli nečemu). Na taj način govornik ističe važnost opisane situacije za sebe. Nakon konstrukcije može uslijediti opis zašto je situacija za govornika važna, kao u primjeru (11):

- (11) A: A predstave su bile u 4, 6 i 8, sjećate se?
B: *Kako se ne bih sjećao*, pa ja sam krenuo u život iz kina „Mosor” iz Zvonimirove [...]

Drugo, govornik opravdava svoju (za sugovornika neočekivanu reakciju; uglavnom smijeh, ljutnju, vikanje) na neku situaciju, a na što ga je sugovornik upozorio. Nakon konstrukcije obično slijedi dodatno govornikovo opravdanje za reakciju u danim okolnostima, kao u (12):

(12) A: Mrki, ne ljuti se.

B: *Ma kako se neću ljutiti. Skoro su me ubili.*

Konstrukcija se upotrebljava u dijaloškoj situaciji, ali nije potvrđena u govornom korpusu. Međutim govorni je korpus malen, pa su definitivni zaključci nemogući. Čini se da se često koristi kada se u pisanju pokušava prenijeti govorni jezik, npr. u narativima, vicevima, intervjuima i sl.

Na temelju navedenoga za natuknicu dajem rečeničnu definiciju, tipične primjere uporabe s najčešće korištenim glagolima, a konstrukciju svodim na prvo lice, koje je daleko najčešće (premda se u podacima javljaju i primjeri u trećem licu):

(A/ma) (K)ako se ne bih/neću [KOPLJA GLAGOLA] (kad)([?])

(I) Kad na sugovornikovo pitanje sjeća li se i sl. neke situacije govornik odgovori *Kako se ne bih sjećao?* time potvrđuje da je se sjeća i tako ističe njezinu važnost za sebe, uz moguće objašnjenje važnosti.

A: *A predstave su bile u 4, 6 i 8, sjećate se?* B: *Kako se ne bih sjećao, pa ja sam krenuo u život iz kina „Mosor” iz Zvonimirove...*

(II) Kad na opis svoje reakcije na neku situaciju (npr. svoju ljutnju, smijeh) govornik odgovori (A/ma) (K)ako se ne bih/neću [KOPLJA GLAGOLA] (kad)([?]), time ističe da je njegova reakcija opravdana premda je sugovorniku neočekivana i/ili neugodna, uz eventualno objašnjenje razloga za takvu reakciju.

A: *Mrki, ne ljuti se.* B: *Ma kako se neću ljutiti. Skoro su me ubili.*

6.3. Semantička i pragmatička informativnost opisa:

Kako (to) misliš ([KOPLJA])[?]

Opisi značenja u rječniku konstrukcija moraju biti informativni na semantičkoj i pragmatičkoj razini, što znači da moraju dati podatke o primjerice diskursnim tipovima u kojima se javlja konstrukcija, ima li neka opća značenjska ili pragmatička karakteristika (npr. izražava neslaganje ili kritiku).

Pogledajmo to na primjeru konstrukcije *Kako (to) misliš ([KOPLJA])[?]*. Ona se upotrebljava u govornom i pisanom diskursu i dijaloške je

naravi. Njome govornik može izraziti zbunjenost ili neslaganje oko toga kako neki sugovornikov opis stvarnosti (izrečen riječima koje se kopiraju u samu konstrukciju) odgovara samoj stvarnosti. Budući da je riječ o pitanju, konstrukcija daje mogućnost sugovorniku da odgovori, odnosno pobliže objasni svoje stajalište.

Pogledajmo primjer (13) iz govornog korpusa, gdje je APJ zbunjen time što APK misli pod „Ne znam bi li se peglala”, odnosno želi li APK izravnati kosu prije šišanja. Stoga konstrukcijom *Kako (to) misliš ([KOPLJA]) [?]* traži objašnjenje, na što APK odgovara.

(13) APK: Ali mogla bi se ... poč šišat. Nego ne znam bi li se peglala. Oće li mi bit ono nikakva?

APJ: *Kako misliš peglala?* Prije nego što se šišaš?

APK: Ne, ne, ne, ne. Nego tamo kad se pođem ošišat da mi isfenira i ispegla kosu.

Premda konstrukcija ima oblik pitanja, njome se može izraziti i neslaganje s govornikovim mišljenjem. Drugim riječima, govornik naoko traži objašnjenje od sugovornika, ali na pragmatičkoj razini poručuje govorniku da njegov opis situacije ne odgovara stvarnosti. Nakon konstrukcije slijedi govornikovo objašnjenje zašto on ne smatra da opis odgovara stvarnosti. Pogledajmo tri primjera.

(14) AHM: Kaj kak ću se dić?

AHI: Pa spavaš do jedan sat. Nevjerojatno.

AHM: Šta me ranije ne budiš? [...]

AHI: *Kak misliš šta te ne budim ranije?* Kolko puta sam te budila ranije ovih dana?

(15) A: Sada kad dođe, samo lezi i šuti. Sve će biti u redu. Ok? Pokazat ću ja njoj.

B: *Kako to misliš „sve će bit u redu”?* Neće sve bit u redu. Kad dođe i vidi nas da još uvijek ležimo, počet će vikati...

(16) A: Pa Kovalainen i jest pojeo Fisica.

B: *Kako to misliš pojeo Fisica?* Je, bio je bolji od Fisichelle, ali daleko od toga da ga je pojeo. Recimo Rosberg je pojeo Wurza u kvalifikacijama, Webber Coultharda, ali ne i Heikki Fisica.

U (14) AHI izražava neslaganje s pretpostavkom koju izražava AHM-ovo pitanje *Šta me ne budiš ranije?* da AHI nedovoljno rano budi AHM. AHI nakon konstrukcije upotrebljava još jedno pitanje čime pretpostavlja da je odgovor koji i AHM i AHI znaju „mnogo puta”, čime zapravo objašnjava da AHM-ova kritika ne vrijedi. U primjeru (15) iz korpusa hrWaC govornik B ne slaže se s mišljenjem govornika A da će sve biti u redu i objašnjava da neće jer će na njih početi vikati. U primjeru (16) riječ je o komentarima

utrka Formule 1, gdje se govornik B ne slaže s procjenom da je „Kovalainen pojeo Fisica” (da ga je u potpunosti potukao u utrci) te objašnjava da riječ *pojeo* ne odgovara navedenom opisu na najbolji mogući način jer se smatra prejakim (tj. B kaže da Kovalainen jest pobijedio Fisichellu, ali ga nije *pojeo*, odnosno u potpunosti potukao).

Iz navedenih je primjera jasno da neslaganje sa sugovornikom može biti izraženo tako da je nešto blaže (v. primjer (16)) ili nešto jače (u primjerima (14) i (15)). To ovisi o načinu na koji je objašnjeno neslaganje, a u govornom jeziku i o prozodiji. Riječ je o tipičnoj neizravnoj konstrukciji jer se – budući da je riječ o pitanju – sugovorniku (barem nominalno) daje mogućnost odgovora. Ipak, valja imati na umu da se njome svejedno ugrožava sugovornikov obraz. Naime citiranje nečega što je sugovornik rekao i traženje objašnjenja zapravo znači da sugovornika kritiziramo jer se nije izrazio dovoljno točno, odnosno nije stvarnost prikazao onakvom kakva ona doista jest. Govornik propituje sugovornikovo viđenje stvarnosti i kritizira ga kao netočno. Da se govornik na izravan način nije složio sa sugovornikom (npr. kad bi primjeri (15) ili (16) bili bez ove konstrukcije i počinjali s *Neće sve biti u redu* odnosno *Je, bio je bolji od...*), izgubio bi se taj element kritike: govornik bi imao vlastito viđenje stvarnosti koje je drukčije od sugovornikova (i koje je izrazio). Dakle valja imati na umu da unatoč neizravnosti ova konstrukcija može imati potencijal da snažno ugrozi obraz sugovornika.

Za opis ove konstrukcije u rječniku konstrukcija dodao sam oznake za govorni i pisani jezik i dijalogičnost. U opisu drugog značenja eksplicirao sam da je neslaganje sa sugovornikovim opisom zapravo kritika sugovornikova mišljenja:

Kako (to) misliš ([KOPIJA])[?]

govorni i pisani jezik, dijaloški

(I) Kad nakon sugovornikova opisa neke situacije govornik kaže *Kako to misliš ([KOPIJA])[?]* time traži objašnjenje elementa [KOPIJA] u sugovornikovu opisu.

A: *Ali mogla bi se ... poč šišat. Nego ne znam bi li se peglala.* B: *Kako misliš peglala? Prije nego što se šišaš?*

(II) Kad nakon sugovornikova opisa neke situacije govornik kaže *Kako to misliš ([KOPIJA])[?]* time izražava da se ne slaže sa sugovornikovim opisom situacije (pomoću elementa [KOPIJA]) i na taj ga način kritizira kao netočan.

A: *Šta me ranije ne budiš?* B: *Kak misliš šta te ne budim ranije? Kolko puta sam te budila ranije ovih dana?*

6.4. Strukturna i semantička informativnost opisa:

(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?]

Rječnik konstrukcija mora biti strukturno i semantički informativan, tj. korisnika informirati o tome koji elementi strukture su stalni, koji promjenjivi, koji su leksički popunjeni, a koji slobodni. Također neki rječnici konstrukcija navode i informacije o semantičkim ulogama sudionika u konstrukcijama (Lyngfelt i sur. 2018, Janda i sur. 2018) čime pokušavaju rječnik konstrukcija učiniti informativnim prvenstveno nastavnicima ili naprednim učenicima inog jezika.

U dosadašnjim je primjerima jasan pristup za koji sam se opredijelio što se tiče strukture: okrugle zgrade upotrebljavam za fakultativne elemente, a kosu crtu za alternative. Tako u konstrukciji *(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?]* okrugle zgrade oko *odmah* označavaju da je riječ o elementu koji se može, ali ne mora naći u konstrukciji. Kosa crta između *što/šta* označava da se može koristiti jedan ili drugi element, a kombinacija zagrada i kose crte kod *pa/ma* označava da konstrukcija može početi jednim od navedenih elemenata, ali oni nisu obavezni. U uglatim zgradama, koristeći se malim tiskanim slovima navodim strukturne elemente i interpunkciju. Na primjer u konstrukciji *Kako to misliš ([KOPIJA])[?]* u uglatim zgradama nalazi se strukturni element *KOPIJA* koji označava da govornik ponavlja nešto što je rekao sugovornik, kao i upitnik kojim se označava da je riječ o pitanju (i da tako konstrukcija završava). U ranijim primjerima imali smo još i strukturne elemente *[IMENICA]* i *[KOPIJA GLAGOLA]*. Sve navedene konvencije morale bi biti objašnjene u zasebnom dijelu rječnika.

Što se tiče semantičkih uloga, ovdje ne nudim njihov opis jer smatram da trud koji bi učenik inog jezika morao uložiti u njihovo razumijevanje (poznavanje metajezika, kratica i definicije uloga) nadilazi koristi koje on sa sobom nosi. Međutim smatram da važne semantičke elemente te vrste treba uključiti u definiciju značenja. Pogledajmo to na jednostavnom primjeru konstrukcije *(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?]* koja se koristi u govornom i pisanom jeziku.

(17) ACO: Nemoj sad to sve spremati. I ja bi malo jela.

ACP: A jebote. *Šta ne kažeš?*

(18) A: [Ja sam] to ipak izveo slobodnim padom, bez spoja na vodovodnu mrežu.

B: Mislio sam da ti voda treba za tuširanje, a ne za kuhanje, *što ne kažeš odmah*. Može i slobodnim padom, zašto ne.

Riječ je o dijaloškoj konstrukciji koja se koristi u govornom jeziku i pisanom neformalnom forumskom jeziku. Služi govorniku da objasni sugovorniku da je tek posljednja informacija koju je sugovornik dao ključna, čime govornik opravdava zašto su njegove reakcije (npr. savjeti, mišljenja, ponašanja) bile kakve su bile. Na temelju posljednje informacije govornik mijenja svoju reakciju (ponašanje, savjet, mišljenje). Konstrukcija se može se koristiti i ironično, a tada znači da je informacija koju je sugovornik dao posljednju svima bila jasna od početka, čime se upućuje kritika govorniku kao u (19). Ipak, takvih primjera nema mnogo, pa ih je bez više podataka teško dobro obraditi. Stoga ih izostavljam iz opisa u rječniku konstrukcija.

- (19) Nije mi jasno zašto svi vi trpate tu torturu svojih roditelja. Odselite. Bilo kuda. Financijski ste ovisni o njima? *Ma što ne kažeš?* Milioni ljudi u svijetu završavaju fakultete a da im roditelji nisu dali niti lipe nakon srednje škole.

Pogledajmo kako bi navedeno izgledalo u rječniku konstrukcija:

(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?]

Kad nakon sugovornikovog opisa neke situacije ili molbe govornik kaže *(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš[?]* time se ispričava sudioniku za neku svoju raniju reakciju (npr. savjet, mišljenje, ponašanje) koju pripisuje svom prekasnom shvaćanju ključne informacije i izražava spremnost da promijeni svoju reakciju. Nakon konstrukcije slijedi nova govornikova reakcija (npr. savjet, mišljenje, ponašanje).

Na razini semantičkih uloga govornik je agens koji je počinio neku štetu (prekasno je shvatio što sugovornik želi) te se iskupljuje time što mijenja svoju reakciju, što približno odgovara kombinaciji okvira *Atonement* 'pokajanje' i *Forgiveness* 'opraštanje' u FrameNetu.⁷ Navedene su informacije, koje kombiniraju semantičke i pragmatičke elemente, na neformalan način izražene u opisu značenja.

6.5. Uputnice na obitelji konstrukcija: *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča i tko bi (ga/to) znao*

Uputnice na obitelji konstrukcija korisnicima mogu služiti kao dobar način proširivanja znanja, jer nude informacije o konstrukcijama koje imaju neke slične značajke s drugim konstrukcijama. Temeljno je pitanje što se smatra

⁷ <https://framenet.icsi.berkeley.edu/fndrupal/frameIndex>, pristupljeno 21. veljače 2022.

obitelji konstrukcija. S jedne strane obitelj konstrukcija može se sagledati samo značenjski, bez obzira na strukturu ili leksičke jedinice koje se koriste u nekoj konstrukciji. S druge strane obitelj konstrukcija može biti utemeljena na strukturno-semantičkom načelu, tj. da se u nju ubrajaju sve konstrukcije sa sličnim značenjem koje ujedno dijele neki leksički materijal. Za rječnik konstrukcija skloniji sam drugom pristupu budući da konstrukcije imaju jezgreni strukturno-semantički dio. Primjerice konstrukcija *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča* ima jezgreni element *druga priča* koji se javlja i izvan konstrukcije u različitim značenjima.

Postojeći rječnici konstrukcija na obitelji konstrukcija upućuju na različite načine. U nekima se koristi posebno razvijena semantička kategorizacija u kojoj su značenja podijeljena u hijerarhijski ustrojene kategorije, pa je onda moguće sagledati i sve druge izraze koji pripadaju odgovarajućoj kategoriji, kao i kategorijama koje su iznad i ispod nje. To zahtijeva cjelovit pristup koji može biti utemeljen i na različitim semantičkim uputnicama kakve postoje primjerice u FrameNetu (za primjer v. Lyngfelt i sur. 2018) ili u ruskoj semantičkoj tradiciji (za primjer v. Janda i sur. 2018). S druge strane moguće je uzeti tezaursni pristup kojim se korisnika samo upućuje na konstrukcije koje imaju isto ili slično značenje. To se može činiti jednostavnim uputnicama (npr. *vidi*). To ne zahtijeva sustavnost, a čini mi se da je i bolje prilagođeno korisniku (koji se ne mora probijati kroz često metajezično komplicirane kategorizacije). Takav pristup bolje je prilagođen obiteljima konstrukcija u smislu onih koji imaju jezgreni element, pa je to rješenje koje predlažem i za hrvatski rječnik konstrukcija. U nastavku pogledajmo dva takva primjera: *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča* i *tko bi (ga/to) znao*.

Konstrukcija *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča* upotrebljava se u dva značenja. U prvome govornik iskazuje da je nešto što je upravo rekao kompleksna stvar koja zahtijeva detaljniju razradu, ali da je to izvan fokusa onoga što želi reći. Stoga se konstrukcijom govornik ograđuje od činjenice da se time neće baviti. U tom značenju nakon konstrukcije ne slijedi ništa, tj. tema se mijenja, kao u (20) i (21).

(20) [...] pa čak se može raspravljati o tome je li uzrok kataklizme bio prirodan ili umjetan. *Ali to je već jedna druga priča.*

(21) Nismo stigli niti zagrepsti površinu, *ali to je neka druga priča.*

U drugom značenju govornik navodi da bi nešto što je upravo opisao naoko trebalo biti isto kao i nešto što je ranije detaljnije razradio, ali u biti je presudno različito. Zatim govornik može kratko opisati tu razliku. Konstruk-

cijom se govornik zapravo ograđuje od činjenice da ne želi dati detaljniji opis navedene presudne razlike, v. (22) i (23):

- (22) Žene stvarno variraju, od modela do [ružnih žena] [...] *Ali muškarci, to je druga priča*. Pločice i trokut su standardni „odjevni predmet”.
- (23) A zašto su ušli u posao sa Fimom, *to je već druga priča* i sasvim drugi razlozi. Ali bit ću toliko fer pa neću reći ništa. I ovo što sam napisao je sasvim dovoljno.

Jezgra je izraza konstrukcija *druga priča* koja je česta u hrWaC-u, a javlja se i u govornom korpusu. Ona znači 'nešto drugačije', kao u primjeru *Svaka srijeda je druga priča* 'Svake srijede nešto drugačije'. Jezgra, dakako, nema element ograđivanja, ali jasno pridonosi značenju konstrukcije *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča*. Stoga predlažem da se uz konstrukciju navede uputnica na konstrukciju *druga priča*, koju ovdje neću detaljnije obrađivati. Evo prijedloga natuknice:

ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča
pisani jezik
v. *druga priča*

- (I) Kad govornik napiše *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča*, time objašnjava sugovorniku da se neće detaljno baviti nekim sadržajem koji je upravo spomenuo jer smatra da on zahtijeva detaljnu razradu koja nije ključna za trenutnu temu.

...pa čak se može raspravljati o tome je li uzrok kataklizme bio prirodan ili umjetan. Ali to je već jedna druga priča.

- (II) Kad govornik napiše *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča*, time izražava da je ono što je upravo spomenuo sasvim različito od nečega što je spomenuo ranije, ali da to neće detaljno razrađivati jer to nije ključno za trenutnu temu. Nakon izraza govornik može dati vrlo kratki opis razlike ili reći da se time neće baviti.

Žene stvarno variraju, od modela do [ružnih žena]... Ali muškarci, to je druga priča. Pločice i trokut su standardni „odjevni predmet”.

A zašto su ušli u posao sa Fimom, to je već druga priča i sasvim drugi razlozi. Ali bit ću toliko fer pa neću reći ništa. I ovo što sam napisao je sasvim dovoljno.

Pogledajmo još i konstrukciju *tko bi (ga/to) znao*. Riječ je o pragmatičkoj oznaci koja se koristi u pisanom diskursu. Njome govornik označava da

nije siguran u neki opis stvarnosti, pa se prije izraza često daju alternative. Na pragmatičkoj razini govornik označava da njegova nesigurnost nije važna za ono što želi reći. Ono što je važno i u što je siguran, govornik je već ranije rekao (pa konstrukcijom završava svoj iskaz) ili to slijedi nakon konstrukcije. Pogledajmo tri primjera:

- (24) [...] pretpostavljamo da je popustio Šuker i platio im ipak prvi razred, pomislivši pritom [da neće dobiti obećane novčane bonuse]. Pomislio ili javno prozborio, *tko bi ga znao*, uglavnom došlo je do igrača. Nisu bili sretni [...]
- (25) A možda si na nekim teškim drogama, *tko bi znao*. Dok si trezven, imaš dobrih izvjava, ali očito nisi pri sebi u zadnje vrijeme. Možda apstinencijska kriza? Ali dobro boriš se, to je pozitivno, imaš moju podršku [...]
- (26) [...] izbija samo osobna frustracija, neobrazovanost, glupost i iskonsko zlo usađeno odgojem ili rođenjem – *tko bi to znao*. Još nešto. Za sve vas koji krivce za sve u ovom društvu tražite u [...]

Iz primjera su vidljive glavne značenjske i strukturne karakteristike: mogućnost izricanja alternativa (dva su najčešća načina alternative s *ili* (24) odnosno *možda* (25)), ono što govornik smatra važnim slijedi nakon konstrukcije (kao u (24) i (25)). U svakom slučaju, na pragmatičkoj razini govornik označava da se ograđuje od svog neznanja kao i da ono ne utječe na njegovu glavnu poantu. Iz primjera je također vidljivo da na diskursnoj razini konstrukcija označava promjenu teme, bilo kao način označavanja onoga što je važno u (24) i (25) bilo kao završetak misli (26).

Riječ je o konstrukciji koja je vezana uz druge konstrukcije koje u sebi sadrže element *tko zna*, poput *tko zna[,] možda*, koja se javlja i u pisanom i u govornom jeziku. Ona također izriče nesigurnost govornika, ali vezano uz neki opis moguće stvarnosti, a također se čini da može označavati kraj govornikova iskaza. Neću se ovdje njome detaljno baviti, ali s obzirom na značenjske, strukturne i leksičke sličnosti, može se svrstati u obitelj konstrukcija s *tko bi (ga/to) znao*, pa bih je naveo u uputnici u rječniku konstrukcija:

tko bi (ga/to) znao

pisani jezik

v. i *tko zna[,] možda; tko zna*

Kad govornik napiše *tko bi (ga/to) znao*, time označava da njegova nesigurnost u neki opis svijeta naveden prije konstrukcije nije važna za ono što želi reći. Ono što je važno i u što je siguran, govornik je već ranije rekao (pa konstrukcijom završava svoj iskaz) ili to slijedi nakon konstrukcije.

...pretpostavljamo da je popustio Šuker i platio im ipak prvi razred, pomislivši pritom [da neće dobiti obećane novčane bonuse]. Pomislio ili javno prozborio, tko bi ga znao, uglavnom došlo je do igrača. Nisu bili sretni...

A možda si na nekim teškim drogama, tko bi znao. Dok si trezven, imaš dobrih izjava, ali očito nisi pri sebi u zadnje vrijeme. [...] Ali dobro boriš se, to je pozitivno, imaš moju podršku...

7. ZAKLJUČAK

U ovom radu bavio sam se načelima kojih bi se valjalo držati pri izradi rječnika konstrukcija namijenjenog učenicima inih jezika. Smatram da osim jasnog utemeljenja u lingvističkim podacima obrađenima iz perspektive kognitivnih konstrukcijskih pristupa, rječnik konstrukcija mora zadovoljiti i zahtjeve koji se obično postavljaju pred pedagoške gramatike, kao i zahtjeve koji su uobičajeni u leksikografskoj praksi namijenjenoj učenicima inih jezika. Na temelju teorijske rasprave iznio sam pet temeljnih načela pri izradi rječnika konstrukcija: realističnost opisa koja uspostavlja ravnotežu između shematičnosti i naučivosti, ustroj u skladu s potrebama korisnika, navođenje semantičkih i pragmatičkih informacija, korištenje informativnih konstrukcijskih shema i semantičkih uloga te upućivanje na obitelji konstrukcija. Te sam značajke oprimjerio na temelju kvalitativnog korpusnog istraživanja sljedećih konstrukcija: *(ali) malo (više)* [IMENICE] [KOMU] *ne bi škodilo* [·], *A gdje je tu* [IMENICA][?], *(A/Ma) (K)ako se ne bih/neću* [KOPLJA GLAGOLA] *(kad) ([?])*, *Kako (to) misliš* ([KOPLJA][?]), *(Pa/Ma) što/šta (odmah) ne kažeš* [?], *ali/no to je (već) neka/jedna/sasvim druga priča i tko bi (ga/to) znao*. Primjeri mogu poslužiti i kao prilog za neki budući rječnik konstrukcija hrvatskoga.

LITERATURA

- Atkins, B. T. Sue; Michael Rundell. 2008. *The Oxford guide to practical lexicography*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Biber, Douglas; Stig Johansson; Geoffrey Leech; Susan Conrad; Edward Finegan. 1999. *Longman grammar of spoken and written English*. Sixth impression. Harlow: Longman.
- Boers, Frank. 2011. Cognitive Linguistic approaches to teaching vocabulary: Assessment and integration. *Language Teaching* 46, 2, 208–224. <https://doi.org/10.1017/S0261444811000450>.

- Cook, Vivian. 2017. *Second language learning and language teaching*. Fifth Edition. New York: Routledge.
- Craik, Fergus I. M.; Robert S. Lockhart. 1972. Levels of processing: A framework for memory research. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior* 11, 6, 671–84. [https://doi.org/10.1016/S0022-5371\(72\)80001-X](https://doi.org/10.1016/S0022-5371(72)80001-X).
- Čilaš Mikulić, Marica; Milvia Gulešić Machata; Sanda Lucija Udier. 2011. *Razgovarajte s nama! Udžbenik hrvatskog jezika za niži srednji stupanj B1 – B2*. Zagreb: FF Press.
- Dirven, René. 1989. Cognitive linguistics and pedagogic grammar. *Reference grammars and modern linguistic theory* [ur. Gottfried Graustein i Gerhard Leitner]. Tübingen: Niemeyer, 56–75. <https://doi.org/10.1515/9783111354590.56>.
- Dirven, René. 1990. Pedagogical grammar. *Language Teaching* 23, 1, 1–18. <https://doi.org/10.1017/S0261444800005498>.
- Divjak, Dagmar; Nina Szymor; Anna Socha-Michalik. 2015. Less is more: Possibility and necessity as centers of gravity in a usage-based classification of core modals in Polish. *Russian Linguistics* 39, 3, 327–49. <https://doi.org/10.1007/s11185-015-9153-6>.
- Ellis, Nick C. 2003. Constructions, chunking, and connectionism: The emergence of second language structure. *The Handbook of Second Language Acquisition* [ur. Catherine J. Doughty i Michael H. Long]. Oxford: Blackwell, 63–103. <https://doi.org/10.1002/9780470756492.ch4>.
- Endresen, Anna; Laura A. Janda. 2020. Taking construction grammar one step further: Families, clusters, and networks of evaluative constructions in Russian. *Frontiers in Psychology* 11, 2900. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.574353>.
- Filipović Petrović, Ivana. 2018. *Kada se sretnu leksikografija i frazeologija: o statusu frazema u rječniku*. Zagreb: Srednja Europa.
- Fillmore, Charles J. 1988. The mechanisms of construction grammar. *Proceedings of the fourteenth annual meeting of the Berkeley Linguistics Society* 14, 35–55.
- Firth, John Rupert. 1957. *Papers in linguistics: 1934-1951*. London, New York, Toronto: Oxford University Press.
- Geld, Renata; Mateusz-Milan Stanojević. 2018. *Strateško konstruiranje značenja riječju i slikom: konceptualna motivacija u ovladavanju jezikom*. Zagreb: Srednja Europa.
- Geld, Renata, Tomislav Tadić; Mateusz-Milan Stanojević. 2014. Uloga konceptualne metafore u poučavanju vokabulara kod videćih i slijepih učenika engleskog jezika. *Metafore koje istražujemo: suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu* [ur. Mateusz-Milan Stanojević]. Zagreb: Srednja Europa, 255–277.
- Glavaš, Tea. 2016. *Shematičnost i naučljivost u ovladavanju kategorijom present perfect u učenju engleskoga kao stranoga jezika*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Hanks, Patrick. 2013. *Lexical analysis: Norms and exploitations*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Harris, Zellig S. 1954. Distributional Structure. *Word* 10, 2–3, 146–162. <https://doi.org/10.1080/00437956.1954.11659520>.

- Hunston, Susan. 2011. *Corpus approaches to evaluation: Phraseology and evaluative language*. New York: Routledge.
- Janda, Laura A.; Steven J. Clancy. 2002. *The case book for Russian*. Bloomington, Indiana: Slavica.
- Janda, Laura A.; Steven J. Clancy. 2006. *The case book for Czech*. Bloomington, Indiana: Slavica.
- Janda, Laura A.; Olga Lyashevskaya; Tore Nessel; Ekaterina V. Rakhilina; Francis M. Tyers. 2018. A constructicon for Russian: Filling in the gaps. *Constructional approaches to language* [ur. Benjamin Lyngfelt, Lars Borin, Kyoko Ohara i Tiago Timponi Torrent]. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 165–182. <https://doi.org/10.1075/cal.22.06jan>.
- Jurafsky, Daniel. 1993. A cognitive model of sentence interpretation: The construction grammar approach. *Technical Report TR-93-077*. Berkeley: International Computer Science Institute, University of California at Berkeley. <http://www.icsi.berkeley.edu/ftp/global/pub/techreports/1993/tr-93-077.pdf> (pristupljeno 17. veljače 2022).
- Korajac, Aida. 2020. *Dubinska obrada povratnih glagola u ovladavanju hrvatskim kao inim jezikom*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Kuvač Kraljević, Jelena; Gordana Hržica. 2016. Croatian Adult Spoken Language Corpus (HrAL). *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 28, 2, 87–102.
- Langacker, Ronald W. 2008. *Cognitive grammar: A basic introduction*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Lee-Goldman, Russell; Miriam R. L. Petruck. 2018. The FrameNet constructicon in action. *Constructicography: Constructicon development across languages* [ur. Benjamin Lyngfelt, Lars Borin, Kyoko Ohara i Tiago Timponi Torrent]. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 19–39. <https://doi.org/10.1075/cal.22.01lyn>.
- Lyngfelt, Benjamin. 2018. Introduction: Constructicons and constructicography. *Constructicography: Constructicon development across languages*, [ur. Benjamin Lyngfelt, Lars Borin, Kyoko Ohara i Tiago Timponi Torrent]. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 1–18. <https://doi.org/10.1075/cal.22.01lyn>.
- Lyngfelt, Benjamin; Linnéa Bäckström; Lars Borin; Anna Ehrlemark; Rudolf Rydstedt. 2018. Constructicography at work: Theory meets practice in the Swedish constructicon. *Constructicography: Constructicon development across languages* [ur. Benjamin Lyngfelt, Lars Borin, Kyoko Ohara i Tiago Timponi Torrent]. Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins, 41–106. <https://doi.org/10.1075/cal.22.03lyn>.
- Ljubešić, Nikola; Filip Klubička. 2014. {bs,hr,sr} - Web Corpora of Bosnian, Croatian and Serbian. *Proceedings of the 9th Web as Corpus Workshop (WaC-9)* [ur. Felix Bildhauer i Roland Schäfer]. Gothenburg, Sweden: Association for Computational Linguistics, 29–35. <http://www.aclweb.org/anthology/W14-0405>.
- Medved Krajinović, Marta. 2010. *Od jednojezičnosti do višejezičnosti: uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Zagreb: Leykam.
- Parizoska, Jelena. 2019. *Promjenjivost glagolskih frazema u engleskom i hrvatskom jeziku: kognitivnolingvistička analiza*. Doktorski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

- Parizoska, Jelena; Mateusz-Milan Stanojević. 2018. Problemi frazeološkog nazivlja. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 44, 2, 611–25. <https://doi.org/10.31724/rihjj.44.2.19>.
- Prebeg-Vilke, Mirjana. 1977. *Uvod u glotodidaktiku: teorija nastave stranih jezika s posebnim obzirom na engleski jezik*. Zagreb: Školska knjiga.
- Sinclair, John. 1991. *Corpus, concordance, collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Stanojević, Mateusz-Milan. 2013. *Konceptualna metafora: temeljni pojmovi, teorijski pristupi i metode*. Zagreb: Srednja Europa.
- Stanojević, Mateusz-Milan. 2020. Gdje se u gramatici javljaju osjećaji?. *Emocije u hrvatskome jeziku, književnosti i kulturi. Zbornik radova 48. seminara Zagrebačke slavističke škole* [ur. Lana Molvarec i Tatjana Pišković]. Zagreb: FF Press i Zagrebačka slavistička škola, 195–215.
- Stanojević, Mateusz-Milan; Nina Tuđman Vuković. 2012. Dominion, subjectification, and the Croatian dative. *Cognitive linguistics between universality and variation* [ur. Mario Brdar, Ida Raffaelli i Milena Žic Fuchs]. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 93–116.
- Tabakowska, Elżbieta. 2005. *Gramatika i predočavanje. Uvod u kognitivnu lingvistiku* [prev. Mateusz-Milan Stanojević i Barbara Kryžan-Stanojević]. Zagreb: FF Press.
- Taylor, John R. 2008. Some pedagogical implications of cognitive linguistics. *Cognitive approaches to pedagogical grammar: A volume in honour of René Dirven* [ur. Sabine De Knop i Teun De Rycker]. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 37–65.
- Tomasello, Michael. 2003. *Constructing a language: A usage-based theory of language acquisition*. Cambridge, MA, London: Harvard University Press.
- Valenzuela Manzanares, Javier; Ana María Rojo López. 2008. What can language learners tell us about constructions?. *Cognitive approaches to pedagogical grammar: A volume in honour of René Dirven* [ur. Sabine De Knop i Teun De Rycker]. Berlin, New York: Mouton de Gruyter, 197–230.

SUMMARY

CONSTRUCTIONAL APPROACH AS THE BASIS FOR TEACHING CROATIAN AS A FOREIGN LANGUAGE: TOWARDS A CONSTRUCTICON

In constructional approaches to language such as cognitive grammar, constructions play a key role. Constructions are patterns whose meaning and/or structure cannot be predicted based on their components, and they may have a completely or partially determined lexical or grammatical structure (e.g. *What's X doing Y?*). In cognitive linguistics meaning (of constructions) is seen broadly and includes both semantic and pragmatic elements. Constructional approaches form a natural link with foreign language teaching and learning, because for successful communication in a foreign language, learners need to understand structural, semantic, and communicative characteristics of various constructions. This paper deals with the constructicon as a resource in foreign language instruction. I claim that a constructicon should combine elements of linguistic descriptions, pedagogical grammar and lexicographic practices aimed at foreign language learners. The main issue is how to strike the right balance between these elements. The paper discusses five principles that enable this: balance between realistic descriptions and not too much detail, structure geared towards user needs, including semantic and pragmatic information, providing informative constructional schemas and information of semantic roles, and referring to families of constructions. Based on a corpus study of seven Croatian constructions, I illustrate the principles by constructing possible entries for a future constructicon aimed at learners of Croatian as a foreign language.

Keywords: constructicon, cognitive grammar, teaching Croatian as a foreign language

Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom „Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna”.
This work is licenced under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.